

Læreplan i felles programfag i Vg1 design og håndverk

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 16. januar 2006 etter delegasjon i brev av 26. september 2005 fra Utdannings- og forskningsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2006

Gjelder til 31.07.2018

Formål

Formålet med felles programfag er å gi elevene praktisk erfaring med produksjon og grunnleggende arbeid innen norske design- og håndverksyrker. I tråd med samfunnsendringene generelt endres behovet for håndverksprodukter og tjenester raskt i yrkene innen design og håndverk. Disse yrkene har derfor behov for håndverkere som er endringsdyktige og bevisste på design og kvalitet i håndverksprodukter og tjenester. Som grunnlag for å sikre en bærekraftig fag- og samfunnsutvikling skal opplæringen i felles programfag bidra til forståelse for ressursforvaltning og helse, miljø og sikkerhet i yrker innen design og håndverk. Opplæringen skal bidra til videreføring av håndverkstradisjoner og forståelse for håndverkets betydning i samfunnet.

Gjennom opplæringen i felles programfag skal elevene utvikle forståelse for estetiske problemstillinger knyttet til kulturer, urfolk, tradisjoner og trender i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv. Det skal gi elevene erfaring med entreprenørskap, utvikling og produksjon av håndverksprodukter på grunnleggende nivå. Opplæringen skal bidra til utvikling av håndverksmessige ferdigheter og grunnleggende yrkeskompetanse. Opplæringa skal styrke evnen til kritisk refleksjon, respekt for eget og andres fagarbeid og forståelse for yrkesetiske problemstillinger. Gjennom opplæringen skal elevene utvikle forståelse for forholdet mellom produksjon, marked og økonomi. Opplæringen skal bidra til at den enkelte skal utvikle tro på egne skapende krefter og evne til å se og bruke lokale, nasjonale og internasjonale ressurser.

Felles programfag skal fungere som en relevant første del av fagutdanningen. Opplæringen skal rettes mot aktuell og framtidig yrkesutøvelse og fokusere på det grunnleggende i yrkene, som spenner fra industri til kunsthåndverk og helse. Gjennom egne og medelevers ulike arbeider skal elevene utvikle forståelse for produksjonsprosesser i design- og håndverksyrker og videre utdanningsmuligheter. Opplæringen skal legge vekt på praktisk og skapende arbeid med relevante materialer, redskaper og teknikker. Det skal legges til rette for samarbeid med kunder, brukere og andre medarbeidere. Gjennom opplæringen skal det skapes kultur for innovasjon og nyskaping for å fremme entreprenørskap i yrkesfagene innen utdanningsprogrammet.

Struktur

Felles programfag er strukturert i to programfag. Programfagene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over felles programfag:

Årstrinn	Felles programfag
Vg1	Produksjon Kvalitet og dokumentasjon

Beskrivelse av programfagene

Kvalitet og dokumentasjon

Programfaget omfatter kvalitetssikring og hensiktsmessig dokumentasjon av idéutvikling og valg av produkt eller tjeneste. Videre er kvalitetssikring og dokumentasjon av planlegging, produksjon og vurdering av eget arbeid sentralt. Kvalitetssikring omfatter vurdering og læring av eget og andres arbeid. Dokumentasjon omfatter hensiktsmessig visuell og verbal presentasjon av arbeidsprosesser, produkter og tjenester. Presentasjon og dokumentasjon av egen kompetanse inngår i programfaget og innebærer bruk av digitale verktøy.

Programfaget handler om forholdet mellom egen produksjon, marked og økonomi i et lokalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv. Etske problemstillinger i håndverksfagene og forhold knyttet til en bærekraftig håndverksproduksjon i yrker innen design og håndverk inngår i opplæringen. Innovasjon, entreprenørskap og samarbeid er sentrale elementer i programfaget.

Produksjon

Programfaget handler om yrkesrelevante og helhetlige produksjonsprosesser i utvikling av enkle håndverksprodukter og tjenester. En produksjonsprosess omfatter valg og konkretisering av arbeidet som skal utføres, planlegging, produksjon, vurdering og læring av arbeid med design og håndverk på grunnleggende nivå. Opplæringen innbefatter bruk av digitalt verktøy i arbeid med håndverksprodukter og tjenester. Kreativitet er sentralt i utforming av design og valg av arbeidsmåter. Programfaget omfatter grunnleggende håndverksutøvelse og håndverksdesign i et lokalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv.

Programfaget inkluderer forholdet mellom form, farge, materialer, redskaper, teknikker og funksjon, med tanke på marked og kunders bruk og opplevelse av håndverksprodukter. Helse, miljø og sikkerhet knyttet til det fysiske og psykososiale arbeidsmiljøet inngår.

Timetall

Timetallet er oppgitt i 60 minutters enheter.

Vg1

Produksjon: 337 årstimer

Kvalitet og dokumentasjon: 140 årstimer

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I design og håndverk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig i design og håndverk innebærer å uttrykke seg visuelt og verbalt om design og håndverk. Kommunikasjon om estetikk, design og produksjonsprosesser med kunder, kolleger, leverandører og andre samarbeidspartnere er sentralt. Det innebærer videre bruk av fagspråk, formidling av egne meninger og deltakelse i faglige diskusjoner.

Å kunne lese i design og håndverk innebærer å finne, reflektere over, forstå og anvende aktuell faglitteratur innen design og håndverk. Det innebærer også å tolke og bruke skriftlig og visuelt språk, arbeidstegninger og beskrivelser med tegn og symboler.

Å kunne regne i design og håndverk innebærer beregning av pris, vekt, volum, mengde, vinkler, størrelser, styrkeforhold og tid. Det innebærer analyse og konstruksjon av former, strukturer, proporsjoner og komposisjoner.

Å kunne bruke digitale verktøy i design og håndverk innebærer å innhente informasjon, eksperimentere med form, farge og komposisjon, utvikle og produsere håndverksprodukter og tjenester. Å bruke digitale verktøy innebærer å delta i faglige nettverk og dokumentere eget arbeid og egen læring og kompetanse.

Kompetansemål

Produksjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- utvikle ideer til produkter og tjenester som grunnlag for egen produksjon og entreprenørskap i tråd med yrkesmessige behov
- visualisere egne ideer overfor kunder, brukere og andre medarbeidere
- konkretisere og begrunne egen idé, egen arbeidsprosess og eget produkt i forhold til etiske og estetiske normer, bestillinger og økonomiske, materielle og tidsmessige rammer for arbeidet
- bruke relevante faguttrykk i samtale og drøfting med kunder, brukere og kolleger
- begrunne valg av produkt og arbeidsprosess i forhold til ulike interesser og samfunnets behov for produkter og tjenester
- gjenkjenne og lage enkle håndverksprodukter og tjenester relatert til ulike kulturer, håndverkshistorie og trender
- velge og bruke verktøy, materialer og teknikker på en hensiktsmessig og forsvarlig måte
- utføre grunnleggende håndverksarbeid ut fra egen arbeidsplan, i tråd med relevante kvalitetskriterier og gjeldende forskrifter om helse, miljø og sikkerhet
- bruke farger og formelementer i praktisk arbeid for å skape bestemte uttrykk i produkter
- lage og bruke arbeidstegninger og annen relevant dokumentasjon i arbeid med produktutvikling og produksjon
- bruke og ta vare på materialer på en økonomisk måte og i tråd med retningslinjer for helse, miljø og sikkerhet
- holde orden på arbeidsplassen og utføre daglig vedlikehold av utstyr, verktøy og maskiner
- vurdere eget arbeid som ledd i å kvalitetssikre og videreutvikle arbeidsprosesser og produkter
- eksperimentere målrettet med teknikker, form, farge, materialer og redskaper
- beregne materialer for bruk til egne produkter og tjenester
- bruke digitale verktøy i praktisk arbeid med håndverksprodukter og tjenester

Kvalitet og dokumentasjon

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- dokumentere og kvalitetssikre egen produksjon og kompetanse på en hensiktsmessig måte
- bruke digitale verktøy i kvalitetsarbeid og presentasjons- og dokumentasjonsarbeid i tråd med yrkesmessige behov
- reflektere over og vurdere eget og andres arbeider som grunnlag for å tolke trender og finne fram til egne utviklingsbehov
- gjennomføre enkle undersøkelser og vurderinger av behov for håndverksprodukter og tjenester i markedet
- presentere, begrunne og argumentere for egne produkter, tjenester og produksjonsprosesser med tanke på markedsføring og salg
- beregne pris på materialer, produkter og tjenester
- beskrive kultur- og håndverkshistorie, tradisjoner, organisering og særpreg i noen yrker innen design og håndverk

Vurdering

Bestemmelser for sluttvurdering:

Standpunktvurdering

Programfag	Ordning
Produksjon	Elevne skal ha en standpunktkarakter i hvert av programfagene.
Kvalitet og dokumentasjon	

Eksamen for elever

Programfag	Ordning
Produksjon	Elevne skal ikke opp til eksamen.
Kvalitet og dokumentasjon	

Eksamen for privatister

Programfag	Ordning
Produksjon	Privatistene skal opp til en skriftlig eksamen i hvert av programfagene. I tillegg skal de opp til en tverrfaglig muntlig-praktisk eksamen som omfatter programfagene. Eksamen blir utarbeidet og sensurert lokalt.
Kvalitet og dokumentasjon	

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.